

УДК 330.46:338.1

Терещук Н.В.

канд. екон. наук, доцент, Уманський національний університет садівництва,
м. Умань

ІННОВАЦІЙНІ СКЛАДОВІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ РЕКРЕАЦІЇ

Якщо розглядати трансформацію як процес пристосування підприємства до існуючих або можливих змін в його оточенні, можна стверджувати, що трансформація є одним із методів реалізації стратегії розвитку. До основних

форм трансформацій підприємства відносять реорганізацію, реструктуризацію та реінжиніринг. Ці поняття мають спільну спрямованість – на відновлення життєздатності та можливостей сталого зростання господарюючих суб'єктів, проте розрізняються за обсягом, економічним змістом, масштабністю цілей та тривалістю їхнього втілення.

Крім того, зміст поняття «модифікація» в аспекті управління організаційно-економічними процесами варто уточнити як інструментальну спрямованість конкретних впливів на різних формах трансформаційних процесів. Адаптація ж у цьому контексті набуває критеріально-цільового забарвлення: адже рівень пристосування підприємства до вимог оточення характеризує, оцінює результат трансформаційних заходів, які власне й здійснювалися з метою узгодження цілей мікроекономічної системи і способів їхнього досягнення із процесами та тенденціями змін зовнішнього оточення.

Наступним різновидом трансформації слід визнати реструктуризацію, яку цілком правомірно можна розглядати як одну з форм реорганізації, тобто порівняно вузьким поняттям, адже її застосування законодавчо передбачено для тих фінансово неспроможних підприємств, які не підлягають санації. у Законі України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» дається таке визначення: «Реструктуризація підприємства – це здійснення організаційно-господарських, фінансово-економічних, правових, технічних заходів, спрямованих на реорганізацію підприємства, зокрема, шляхом його поділу з переходом боргових зобов'язань до юридичної особи, що не підлягає санації, якщо це передбачено планом санації, на зміну форми власності, управління, організаційно-правової форми, що сприятиме фінансовому оздоровленню підприємства, збільшенню обсягів випуску конкурентоспроможної продукції, підвищенню ефективності виробництва та задоволенню вимог кредиторів» [1]. Реінжиніринг бізнес-процесів виявляється найпридатнішою формою реструктуризації підприємств сфери послуг, яка не спричиняє змін їхньої організаційно-правової форми. Реінжиніринг означає «створення компанії заново» або «фундаментальне переосмислення і

радикальне перепроєктування бізнес-процесів для істотного поліпшення таких ключових для сучасного бізнесу показників результативності, як витрати, якість, рівень обслуговування й оперативність» [3].

Економічний механізм реінжинірингу бізнес-процесів підприємств спрямований на впровадження новітньої продукції. Доведено, що впровадження продуктових та організаційних нововведень є необхідною умовою здійснення реінжинірингу бізнес-процесів. Впровадження удосконаленої продукції (у тому числі сервісної) потребує змін наявних організаційно-управлінських механізмів та системи зовнішніх економічних відносин підприємства з іншими ринковими агентами, ефективної діяльності фірми (досягнення цільових критеріїв результативності трансформаційних процесів), що можливо лише за умов економічно обґрунтованих модифікацій системи управління підприємством.

Отже, «інноваційний менеджмент трансформації підприємства» – це перепроєктування виробничої та організаційної сфер підприємства (у тому числі й сервісного), спрямоване на підвищення фінансових результатів чинної юридичної особи, яке передбачає запровадження новітніх продуктових, фінансових, маркетингових чи управлінських технологій з метою якнайповнішого задоволення економічних інтересів усіх учасників ринкового процесу.

Основними етапами інноваційного менеджменту трансформації підприємств сфери послуг, є: здійснення та випробування наукових розробок і досліджень у сфері послуг; оцінка підготовленості підприємства та його функціональних складових до інновацій; розробка і здійснення програми впровадження інновацій; контроль за ходом реалізації інноваційних програм; аналіз результатів здійснення інновацій та розробка методичних вказівок щодо подальшого інноваційного розвитку сервісного підприємства. У процесі інноваційного управління підприємствами сервісу використовуються такі ресурси: кадрові (за кваліфікаційним та демографічним складом, характером виконуваних робіт, здатністю адаптуватися до змін і трансформацій);

організаційні (за організаційною структурою, характером управління, інформаційними зв'язками, оперативністю збору і обробки та характером розподілу інформації); просторові (площа надання послуг, їхній характер, розміщення споживачів); фінансові (динаміка основних фінансових показників, умови кредитування, можливість фінансування інновацій); інформаційні (система забезпечення пошуку інформації з питань інновацій та обміну знаннями й досвідом між підрозділами фірми). Отже, на нашу думку, основу інноваційного менеджменту підприємств сфери послуг становлять кадрові та інформаційні складові. Трансформаційні процеси обов'язково супроводжують створення нової продукції, або ж впровадження технологічних інновацій у виробничу діяльність, і залежно від спрямованості на реалізацію стратегічних цілей підприємства є інноваційними за своєю сутністю, тобто є формою організаційного прогресу.

Отже, новітній спосіб поліпшення становища підприємств сфери послуг обов'язково має включати такі складові: структурну трансформацію: зміна кількості та повноважень структурних підрозділів підприємства; трансформацію асортименту продукції підприємства; фінансову реструктуризацію, що передбачає кардинальну перебудову фінансових відносин підприємства; кадрову реструктуризацію, або ж готовність залучати (інколи тимчасово), кваліфікований персонал у проектні та креативні групи, які створюються для вирішення деяких головних організаційних проблем з метою виконання організаційної функції; просторову модифікацію – територіальне переміщення виробничих та допоміжних підрозділів при збереженні незмінною основної організаційної форми.

При плануванні розвитку підприємств на практиці виникає необхідність ухвалення управлінських рішень щодо вибору певних напрямів та видів трансформацій, а також їхнього економічного оцінювання. Завдання економічного оцінювання трансформацій підприємства повинні ґрунтуватися на врахуванні цілей, які визначені підприємством. Зокрема, визначальним чинником для ухвалення трансформаційних рішень є оцінка передумов

внутрішнього стану підприємства. Це виражається не лише в показниках динаміки фінансових результатів, а й реальними характеристиками організаційно-економічного механізму підприємства в цілому. Кількісне значення деяких чинників зовнішніх та внутрішніх передумов трансформацій підприємств передбачене Методикою розробки планів реструктуризації державних підприємств та організацій [2], які враховують рівень доступності нових ринків в результаті трансформацій підприємства, а також рівень спеціалізації технологій та знань персоналу.

Варто зауважити, що розподіл фінансових витрат на виробництво й реалізацію сервісних нововведень має узгоджуватися із цільовими пріоритетами певної стадії життєвого циклу конкретної інновації.

Список використаних джерел:

1. Стадник В. В., Йохна М. А. Інноваційний менеджмент. Київ : Академвидав, 2020. 464 с.
2. Цигилик І. І., Мозіль О. І., Кірдякіна Н. В. Контролінг в системі управління. *Актуальні проблеми економіки*. 2017. № 3. С. 117–123.
3. Drucker P.F. Managing for the future : The 1990s and Beyond. New York, Truman Talley Books/Dulton. 1992. Pp. 95–96.